

Je pravdivé tvrzení, že na našich školách příliš brzy rozdělujeme děti na „schopné“ a „méně schopné“?

Kulatý stůl SKAV a EDUin

28. 2. 2013

stálá konference asociací ve vzdělávání

Dana Moree

- Děti opravdu na našich školách oddělujeme příliš brzy. Odlivem nadaných žáků na víceletá gymnázia po pátých třídách se snižuje kvalita vzdělávání na druhém stupni základních škol.
- Pokud děti vzděláváme odděleně, ztrácíme sociální citlivost, schopnost fungování v diverzifikované skupině a tedy konkurenceschopnost v globalizovaném světě. Získáváme prostředí orientované na výkon.
- Školy v České republice se často dělí na ty orientované na výkon a ty orientované na vztahy. Inkluze souvisí s tím, co vlastně od vzdělávacího systému a od škol očekáváme – certifikát nebo socializaci? Nebo obojí v nějaké kombinaci? Jak by ona kombinace měla vypadat?
- Inkluze znamená schopnost využít toho, co ve světě kolem nás je, a kultivovat to. Inkluzivní škola je zkrátka dobrá škola, kde se dbá na vztahy i na to, aby se žáci něco naučili.
- Je potřeba oprostít se od vzdělání interpretovaného jen jako dosažení určité měřitelné úrovně. A vnímat vzdělání jako maximální rozvoj potenciálu každého žáka.
- Individuální přístup učitele k žákovi vyžaduje změnit logiku systému. Převést zodpovědnost za vzdělání částečně na děti, spolupracovat s nimi na maximálním rozvoji jejich potenciálu.

Vladimír Foist

- Oddělené vzdělávání prohlubuje netoleranci, nepochopení mezi dětmi různých nadání, mezi dětmi zdravými a dětmi s postižením, mezi dětmi z různých sociálních skupin a etnik. A to je reálná hrozba pro vývoj společnosti.
- Inkluzivní vzdělávání je otevřený a zcela flexibilní proces. Je třeba dbát na individuální výuku a podporu každého žáka podle jeho reálných schopností a jeho odlišnosti od průměru. Samozřejmostí má být snaha dát všem dětem jistotu možnosti seberealizace a jistotu úspěšnosti.
- Je nutné posílit ekonomické možnosti škol i poradenských pracovišť, upravit legislativní systém a přehledněji standardizovat formy sociálního i zdravotního vyloučení.
- Je zapotřebí rozvíjet systém dalšího vzdělávání učitelů i asistentů směrem k individuálnímu pojetí výuky, cíleně připravovat studenty pedagogických fakult, zapojit neziskové organizace, odborná sdružení a otevřít školu veřejnosti i rodičům, bez jejichž podpory a pochopení nelze transformaci uskutečnit.
- Individuální přístup je náročnější na přípravu i organizaci, žádá si intenzivní spolupráci rodiny i školy, pevné ekonomické zázemí i podporu zřizovatelů a poradenských pracovišť. Základním stavebním kamenem systému je však vnitřní motivace učitelů a jejich vlastní pojetí výuky.

Gordon Brei

- Smysluplná kvalitně připravená a postupná integrace či inkluze jednoznačně ano. Násilné a překotné vřazování jakkoliv handicapovaných dětí do běžných základních škol rozhodně ne.
- Pro kvalitní integraci či inkluzi je nutné dostatečné finanční, personální a materiální vybavení všech základních škol směřujících k inkluzivnímu vzdělávání. Začínat s integrací či inkluzí v podmínkách, které nejsou vyhovující je hazardem jak se všemi dětmi, tak i s jejich rodiči a vzdělaností celého národa
- Nastavení rovných šancí ve vzdělávání musí předcházet kvalitní a dlouhodobá předškolní příprava všech dětí, nejlépe v délce 3-4 let. Už od předškolní přípravy by se měli na inkluzi podílet speciální pedagogové a také asistenti pedagoga s odpovídajícím pedagogickým vzděláním.
- Pokud chceme, aby nevznikaly školy, kde bude 90% a více žáků sociálně či kulturně znevýhodněných, je třeba napřed zamezit vzniku sociálně znevýhodněných lokalit. V opačném případě je možné jedině přizpůsobit podmínky konkrétních škol na vzdělávání těchto žáků, a to hlavně v personální oblasti a přizpůsobit vzdělávání těchto dětí metody a formy práce
- Není důležité, jestli se děti vzdělávají společně či odděleně, ale podstatné je to co děti baví, co jim může škola poskytnout a jak nabídka školy odpovídá jejich schopnostem a potřebám.

Peter Krupka

- Co znamená rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání? Znamená to, že je každému žákovi dostupné vzdělávání podle jeho vlastní volby? Nebo to znamená, že se každému žákovi dostane vzdělávání přiměřené jeho potřebám a schopnostem?
- Co znamená, že nebudeme děti vzdělávat odděleně? Znamená to, že budeme vytvářet žákovské třídy bez ohledu na schopnosti a potřeby žáků, nebo že umožníme žákům se speciálními potřebami navštěvovat třídy, které jsou schopny tyto potřeby akceptovat?
- Co je to vlastně kvalitní vzdělávání? Jde o vzdělávání, které vyhovuje nějaké obecné definici (po stránce cílů, obsahu, metod práce atp.), nebo jde o vzdělávání, které reflektuje potřeby a schopnosti žáka, který je vzděláván (a tedy není možné podat definici výčtem cílů, obsahu a metod)?
- Pro úspěšnost diskuze na jakékoli téma je zásadní, aby všichni diskutující stejně chápali pojmy, se kterými diskutované problémy operují. V případě inkluzivního vzdělávání a rozdělování žáků na „schopné“ a „méně schopné“ je tato shoda žádoucí, protože jde o otázky související s problematikou co nejefektivnějšího vzdělávání výchovy budoucí generace.
- Ve všech třech výše uvedených případech považuji za správnější druhou možnost, a proto si myslím, že si v této problematice naše školství nestojí špatně. Spíš než na změnu systému je třeba se zaměřit na kvalitní přípravu učitelů.